

Fysioterapeut

– ny skyddad yrkestitel för sjukgymnaster

REGERINGSKANSLIET

Socialdepartementet

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss – hur och varför. Statsrådsberedningen (SB PM 2003:2, reviderad 2009-03-02)

– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/>

Tryckt av Elanders Sverige AB
Stockholm 2013

ISBN 978-91-38-23885-1
ISSN 0284-6012

Innehåll

Promemorians huvudsakliga innehåll	7
---	----------

1 Författningsförslag	9
------------------------------------	----------

1.1 Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763).....	9
---	---

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:419) om resekostnadsersättning vid sjukresor.....	11
---	----

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik.....	13
--	----

1.4 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	26
---	----

1.5 Förslag till lag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659).....	28
---	----

2 Bakgrund	33
-------------------------	-----------

3 Sjukgymnastyrket.....	35
--------------------------------	-----------

3.1 Sjukgymnastyrkets utveckling i Sverige	35
--	----

3.2 Sjukgymnaster i Sverige idag	36
--	----

3.3 Titeln för sjukgymnaster – internationellt	37
--	----

3.4	Titel för sjukgymnaster i Sverige.....	38
4	Gällande rätt.....	39
4.1	Generella bestämmelser om legitimation och skyddad yrkestitel	39
4.2	Legitimation och skyddad yrkestitel för sjukgymnaster	39
4.3	Sjukgymnaster inom djurens hälso- och sjukvård.....	40
4.4	Högskoleförordningen	41
4.5	Övriga författningar.....	41
4.6	Arjeplogavtalet	41
4.7	Direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer.....	42
5	Behörighetsutredningen	45
5.1	Utredningsuppdraget om sjukgymnasterna	45
5.2	Utredningens överväganden.....	46
5.3	Remissinstansernas svar.....	47
	Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbunds (LSR) remissvar	47
	Övriga remissinstanser	48
6	Fysioterapeut blir ny skyddad yrkestitel.....	51
7	Konsekvenser	55
8	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	59

9	Författningskommentar	63
9.1	Förslaget till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)	63
9.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:419) om resekostnadsersättning vid sjukresor.....	63
9.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik.....	64
9.4	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	65
9.5	Förslaget till lag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659).....	65

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås att fysioterapeut blir ny benämning på sjukgymnasternas yrkeskår och skyddad yrkestitel enligt patientsäkerhetslagen. Yrkesbeteckningen föreslås vara legitimerad fysioterapeut. Förslaget medför också att sjukgymnastexamen kommer att byta namn till fysioterapeutexamen.

Det föreslås att titeln sjukgymnast förblir skyddad yrkestitel så länge det finns sjukgymnaster verksamma som väljer att behålla titeln sjukgymnast.

Flera följdändringar i andra lagar föreslås också, och bedömningen är att flera förordningsändringar behöver göras.

Förslaget bedöms leda till en stärkt patientsäkerhet, genom att yrkesutövare som vill kalla sig fysioterapeut måste ha samma utbildning som krävs för sjukgymnaster.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)

Härigenom föreskrivs att 24 § hälso- och sjukvårdslagen¹ (1982:763) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

24 §²

Inom det verksamhets- Inom det verksamhets-
område som kommunen område som kommunen
bestämmer *skall* det finnas en bestämmer *ska* det finnas en
sjuksköterska som svarar för sjuksköterska som svarar för

1. att det finns sådana rutiner att kontakt tas med läkare eller
annan hälso- och sjukvårdspersonal när en patients tillstånd
forordrar det,

2. att beslut om att delegera ansvar för vårduppgifter är
förenliga med säkerheten för patienterna,

3. att anmälan görs till den nämnd, som har ledningen av
hälso- och sjukvårdsverksamheten, om en patient i samband med
vård eller behandling drabbats av eller utsatts för risk att drabbas
av allvarlig skada eller sjukdom.

Om ett verksamhetsområde

Om ett verksamhetsområde

¹ Lagen omtryckt 1992:567.

² Senaste lydelse 1992:567.

i huvudsak omfattar rehabilite- i huvudsak omfattar rehabilite-
ring får en *sjukgymnast* eller en ring får en *fysioterapeut* eller en
arbetsterapeut fullgöra upp- arbetsterapeut fullgöra upp-
gifter som sägs i första stycket. gifter som sägs i första stycket.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller även en kommun, som inte ingår i ett landsting, om det i en sådan hälso- och sjukvårdsverksamhet som sägs i 18 § första eller andra stycket inte finns någon läkare.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

2. För sjukgymnaster gäller dock fortfarande 24 § i sin äldre lydelse.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:419) om resekostnadsersättning vid sjukresor

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1991:419) om resekostnadsersättning vid sjukresor ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Landsting och kommuner som inte tillhör något landsting (sjukvårdshuvudmän) ska, i fråga om personer som är försäkrade för bosättningsbaserade förmåner enligt 4 och 5 kap. socialförsäkringsbalken, lämna ersättning för resekostnader

1. i samband med öppen hälso- och sjukvård som anordnas av ett landsting eller en kommun som inte ingår i ett landsting eller i samband med sjukhusvård,

2. i samband med rådgivning om födelsekontrollerande verksamhet m.m. som ersätts enligt föreskrifter som regeringen meddelat,

3. vid resor till och från sjukhus eller läkare som föranleds av en undersökning enligt förordningen (1975:1157) om ersättning för vissa läkarutlåtanden m.m.,

4. i samband med tillhandahållande av hjälpmedel åt handikappad,

5. i samband med tandvård som avses i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd,

6. vid besök som med anledning av sjukdom görs hos läkare inom studerandeorganisationernas hälsovård, för vilken statsbidrag betalas ut av högskolestyrelse,

7. i samband med konvalescentvård som ges i konvalescenthem som har tagits upp på förteckning som fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer,

8. vid besök för sjukvårdande behandling som ges i omedelbart samband med insats enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,

¹ Senaste lydelse 2012:937.

9. vid besök för sjukvårdande behandling som ges med stöd av bestämmelserna om den kommunala hälso- och sjukvården i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763).

I fråga om resekostnader enligt första stycket 2 ska ersättning lämnas även när rådgivningen bedrivs av organisationer med tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg.

För resekostnader som avses i första stycket 1 behöver ersättning lämnas endast om vården eller behandlingen getts med anledning av sjukdom eller förlossning.

Sjukvårdshuvudmännen ska också lämna ersättning för resekostnader vid vård enligt lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning och vid <i>sjukgymnastik</i> enligt lagen (1993:1652) om ersättning för <i>sjukgymnastik</i>.	Sjukvårdshuvudmännen ska också lämna ersättning för resekostnader vid vård enligt lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning och vid <i>fysioterapi</i> enligt lagen (1993:1652) om ersättning för <i>fysioterapi</i>.
--	--

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för ersättning för resekostnader som avser tid före ikraftträdandet.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik

Härigenom föreskrivs att rubriken till lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik, 1–5 a, 5 e, 5 f, 6–10, 14–20, 22, 24 och 25 §§ samt rubriken närmast före 7 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

**Lag om ersättning för
sjukgymnastik**

**Lag om ersättning för
fysioterapi**

1 §¹

Denna lag innehåller bestämmelser om vissa ersättningar till *sjukgymnaster* i privat verksamhet i den öppna hälso- och sjukvården och om patientavgifter i samband därmed (*sjukgymnastikersättning*).

Denna lag innehåller bestämmelser om vissa ersättningar till *fysioterapeuter* i privat verksamhet i den öppna hälso- och sjukvården och om patientavgifter i samband därmed (*fysioterapiersättning*).

Vad som i lagen sägs om landsting gäller också kommuner som inte ingår i ett landsting.

2 §²

Bestämmelserna i denna lag gäller vid *sjukgymnastisk* behandling av den som är bosatt i Sverige, om inte något annat är särskilt föreskrivet.

Bestämmelserna i denna lag gäller även vid *sjukgymnastisk* behandling av den som, utan att vara bosatt i Sverige, har rätt till vårdförmåner i Sverige

Bestämmelserna i denna lag gäller vid *fysioterapeutisk* behandling av den som är bosatt i Sverige, om inte något annat är särskilt föreskrivet.

Bestämmelserna i denna lag gäller även vid *fysioterapeutisk* behandling av den som, utan att vara bosatt i Sverige, har rätt till vårdförmåner i Sverige

¹ Senaste lydelse 1994:1962.

² Senaste lydelse 2010:1319.

vid sjukdom och moderskap enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Detsamma ska gälla för den som avses i 5 kap. 7 § första stycket socialförsäkringsbalken och som omfattas av nämnda förordning.

vid sjukdom och moderskap enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Detsamma ska gälla för den som avses i 5 kap. 7 § första stycket socialförsäkringsbalken och som omfattas av nämnda förordning.

3 §³

Med *sjukgymnastik* avses i denna lag *sjukgymnastisk* behandling som är föranledd av skada eller sjukdom. Om det krävs remiss från läkare eller tandläkare för *sjukgymnastik* inom landstinget, gäller det kravet även för *sjukgymnastikersättning* enligt denna lag.

Med *fysioterapi* avses i denna lag *fysioterapeutisk* behandling som är föranledd av skada eller sjukdom. Om det krävs remiss från läkare eller tandläkare för *fysioterapi* inom landstinget, gäller det kravet även för *fysioterapiersättning* enligt denna lag.

4 §⁴

Om inte annat föreskrivs avses i denna lag med landstinget det landsting inom vars område *sjukgymnasten* bedriver eller avser att bedriva sin verksamhet.

Om inte annat föreskrivs avses i denna lag med landstinget det landsting inom vars område *fysioterapeuten* bedriver eller avser att bedriva sin verksamhet.

5 §⁵

Sjukgymnastikersättning

Fysioterapiersättning enligt

³ Senaste lydelse 1995:838.

⁴ Senaste lydelse 1995:838.

⁵ Senaste lydelse 2009:80.

enligt denna lag lämnas endast till *sjukgymnast* som har samverkansavtal med landstinget rörande sin verksamhet. Bestämmelsen om samverkansavtal gäller inte för en vikarie som avses i 10 §.

En *sjukgymnast* i privat verksamhet som ger *sjukgymnastik* enligt avtal med landstinget, får ta emot ersättning från landstinget på de villkor och enligt de grunder som landstinget och *sjukgymnasten* kommit överens om. Vårdavtalet gäller i stället för bestämmelserna i denna lag.

Vid ingående av samverkansavtal och vårdavtal ska landstinget tillämpa lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2008:962) om valfrihetssystem, om inte annat följer av 5 a–5 g §§. Vid tillämpningen av lagen om offentlig upphandling ska ingående av samverkansavtal likställas med offentlig upphandling avseende tjänster enligt bilaga 3 till den lagen (B-tjänster).

5 a §⁶

En *sjukgymnast* som är verksam med rätt till ersättning enligt denna lag och som avser att överlåta sin verksamhet ska anmäla till landstinget om han eller hon i samband härmed vill
– säga upp sin rätt till ersättning, och

denna lag lämnas endast till *fysioterapeut* som har samverkansavtal med landstinget rörande sin verksamhet. Bestämmelsen om samverkansavtal gäller inte för en vikarie som avses i 10 §.

En *fysioterapeut* i privat verksamhet som ger *fysioterapi* enligt avtal med landstinget, får ta emot ersättning från landstinget på de villkor och enligt de grunder som landstinget och *fysioterapeuten* kommit överens om. Vårdavtalet gäller i stället för bestämmelserna i denna lag.

En *fysioterapeut* som är verksam med rätt till ersättning enligt denna lag och som avser att överlåta sin verksamhet ska anmäla till landstinget om han eller hon i samband härmed vill
1. säga upp sin rätt till ersättning, och

⁶ Senaste lydelse 2009:80.

– möjliggöra för annan <i>sjukgymnast</i> att få ingå samverkansavtal med landstinget med motsvarande villkor (ersättningsetablering).	2. möjliggöra för annan <i>fysioterapeut</i> att få ingå samverkansavtal med landstinget med motsvarande villkor (ersättningsetablering).

5 e §⁷

Landstinget ska fatta beslut om att ingå samverkansavtal med den sökande som har erbjudit högsta pris för verksamheten och som

1. vid övertagandet av verksamheten kan uppfylla de krav som anges i 7–9 §§,

2. inte har uteslutits enligt 5 d §, och

3. inte redan har, eller kan få, rätt till offentlig ersättning för sina hälso- och sjukvårdstjänster inom ramen för ett sådant valfrihetssystem som avses i lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

Efter det att verksamheten överlåtits till den sökande som avses i första stycket, ska landstinget ingå samverkansavtal med denne. Samverkansavtalet ska innehålla motsvarande villkor som gällt för den överlåtande *sjukgymnastens* rätt till ersättning. Landstinget får dock ändra villkoren om den överlåtande *sjukgymnasten* godkännt de nya villkoren och dessa angivits i ansökningsinbjudan eller annat för sökandena tillgängligt underlag.

Om den överlåtande *sjuk-*

Efter det att verksamheten överlåtits till den sökande som avses i första stycket, ska landstinget ingå samverkansavtal med denne. Samverkansavtalet ska innehålla motsvarande villkor som gällt för den överlåtande *fysioterapeutens* rätt till ersättning. Landstinget får dock ändra villkoren om den överlåtande *fysioterapeuten* godkännt de nya villkoren och dessa angivits i ansökningsinbjudan eller annat för sökandena tillgängligt underlag.

Om den överlåtande *fysio-*

⁷ Senaste lydelse 2009:80.

gymnasten återkallar sin anmälan enligt 5 a § eller om det annars saknas förutsättningar att fullfölja ärendet har detta förfallit.

terapeuten återkallar sin anmälan enligt 5 a § eller om det annars saknas förutsättningar att fullfölja ärendet har detta förfallit.

5 f §⁸

Landstinget ska utan dröjsmål skriftligen underrätta sökandena och den överlåtande *sjukgymnasten* om ett beslut att ingå samverkansavtal enligt 5 e § första stycket. Detsamma gäller om ärendet förfallit enligt 5 e § sista stycket.

Landstinget ska utan dröjsmål skriftligen underrätta sökandena och den överlåtande *fysioterapeuten* om ett beslut att ingå samverkansavtal enligt 5 e § första stycket. Detsamma gäller om ärendet förfallit enligt 5 e § sista stycket.

6 §⁹

Landstinget ska svara för den *sjukgymnastikersättning* som inte täcks av patientavgiften. Om *sjukgymnastiken* har avsett en patient som inte är bosatt inom landstingets område, ska det landsting inom vars område patienten är bosatt svara för den utbetalda *sjukgymnastikersättningen*, om inte landstingen kommer överens om något annat. Om patienten inte är bosatt inom något landstings område, ska det landsting inom vars område patienten eller familjemed-

Landstinget ska svara för den *fysioterapiersättning* som inte täcks av patientavgiften. Om *fysioterapin* har avsett en patient som inte är bosatt inom landstingets område, ska det landsting inom vars område patienten är bosatt svara för den utbetalda *fysioterapiersättningen*, om inte landstingen kommer överens om något annat. Om patienten inte är bosatt inom något landstings område, ska det landsting inom vars område patienten eller familjemed-

⁸ Senaste lydelse 2009:80.

⁹ Senaste lydelse 2009:80.

lemmen är förvärvsverksam eller, när det gäller en person som är arbetslös, det landsting inom vars område personen är registrerad som arbetssökande, svara för den utbetalda *sjukgymnastikersättningen*.

Försäkringskassan får efter överenskommelse med landstinget ha hand om utbetalning av *sjukgymnastikersättning*.

Särskilda krav på sjukgymnastverksamheten

Sjukgymnastikersättning skall lämnas för *sjukgymnastik* som ges av en legitimerad *sjukgymnast*.

lemmen är förvärvsverksam eller, när det gäller en person som är arbetslös, det landsting inom vars område personen är registrerad som arbetssökande, svara för den utbetalda *fysioterapiersättningen*.

Försäkringskassan får efter överenskommelse med landstinget ha hand om utbetalning av *fysioterapiersättning*.

Särskilda krav på fysioterapiverksamheten

7 §¹⁰

Fysioterapiersättning ska lämnas för *fysioterapi* som ges av en legitimerad *fysioterapeut*.

8 §¹¹

Sjukgymnastikersättning lämnas endast till en *sjukgymnast* som senast ett år efter det att verksamheten påbörjades bedriver privat *sjukgymnastisk* verksamhet på heltid, om inte annat följer av andra stycket eller 10 §. En *sjukgymnast* anses som heltidsverksam om *sjukgymnasten* arbetar minst 35 timmar per

Fysioterapiersättning lämnas endast till en *fysioterapeut* som senast ett år efter det att verksamheten påbörjades bedriver privat *fysioterapi-verksamhet* på heltid, om inte annat följer av andra stycket eller 10 §. En *fysioterapeut* anses som heltidsverksam om *han eller hon* arbetar minst 35 timmar per vecka i genom-

¹⁰ Senaste lydelse 1997:436.

¹¹ Senaste lydelse 2009:80.

vecka i genomsnitt eller har arbetat minst denna tid någon tolv månaders period under de senaste två åren.

Sjukgymnastikersättning
lämnas även till en *sjukgymnast* som till följd av sjukdom, ledighet för vård av barn, förestående ålderspensionering, vidareutbildning eller forskning inom yrkesområdet, politiskt eller fackligt uppdrag eller av annat liknande skäl inte bedriver verksamhet på heltid.

snitt eller har arbetat minst denna tid någon tolv månaders period under de senaste två åren.

Fysioterapiersättning lämnas även till en *fysioterapeut* som till följd av sjukdom, ledighet för vård av barn, förestående ålderspensionering, vidareutbildning eller forskning inom yrkesområdet, politiskt eller fackligt uppdrag eller av annat liknande skäl inte bedriver verksamhet på heltid.

9 §¹²

Sjukgymnastikersättning
lämnas inte till en *sjukgymnast* som är anställd i något landstings hälso- och sjukvård eller i ett bolag eller annan juridisk person inom hälso- och sjukvården som landstinget har ett rättsligt bestämmande inflytande i. Ersättning kan dock lämnas om *sjukgymnasten* är tjänstledig och vikarierar för en annan *sjukgymnast*.

Sjukgymnastikersättning
lämnas inte till en *sjukgymnast* för verksamhet inom företagshälsovård.

Fysioterapiersättning lämnas inte till en *fysioterapeut* som är anställd i något landstings hälso- och sjukvård eller i ett bolag eller annan juridisk person inom hälso- och sjukvården som landstinget har ett rättsligt bestämmande inflytande i. Ersättning kan dock lämnas om *fysioterapeuten* är tjänstledig och vikarierar för en annan *fysioterapeut*.

Fysioterapiersättning lämnas inte till en *fysioterapeut* för verksamhet inom företagshälsovård.

¹² Senaste lydelse 2007:296.

10 §¹³

Om en *sjukgymnast* på grund av sjukdom, semester, ledighet för vård av barn, förestående ålderspensionering, vidareutbildning eller forskning inom yrkesområdet, politiskt eller fackligt uppdrag eller annat liknande skäl är helt eller delvis förhindrad att bedriva sin verksamhet, får en annan legitimerad *sjukgymnast* vikariera under frånvaron.

Om en *fysioterapeut* på grund av sjukdom, semester, ledighet för vård av barn, förestående ålderspensionering, vidareutbildning eller forskning inom yrkesområdet, politiskt eller fackligt uppdrag eller annat liknande skäl är helt eller delvis förhindrad att bedriva sin verksamhet, får en annan legitimerad *fysioterapeut* vikariera under frånvaron.

14 §

En *sjukgymnast* som får *sjukgymnastikersättning* skall samverka med andra inom vård- och rehabiliteringsområdet.

En *fysioterapeut* som får *fysioterapiersättning* ska samverka med andra inom vård- och rehabiliteringsområdet.

15 §

Sjukgymnastikersättning för viss åtgärd skall lämnas med ett belopp som utgör skälig ersättning för *sjukgymnastens* arbete och kostnader. Ersättningen med undantag för del som avser *sjukgymnastens* kostnader för resor i samband med behandlingsbesök betalas som normalarvode, enkelt arvode eller särskilt arvode. Genom patientavgiften betalar

Fysioterapiersättning för viss åtgärd ska lämnas med ett belopp som utgör skälig ersättning för *fysioterapeutens* arbete och kostnader. Ersättningen med undantag för del som avser *fysioterapeutens* kostnader för resor i samband med behandlingsbesök betalas som normalarvode, enkelt arvode eller särskilt arvode. Genom patientavgiften betalar

¹³ Senaste lydelse 2009:80.

patienten hela eller en del av arvodet, om inte något annat följer av 22 eller 23 §.

patienten hela eller en del av arvodet, om inte något annat följer av 22 eller 23 §.

16 §

Normalarvodet är ett enhetligt arvode för den huvudsakliga delen av behandlingarna i verksamheten. Normalarvodet baseras på beräknade mottagningskostnader och årlig besöksvolym i *sjukgymnastisk* verksamhet. Enkelt arvode är ett lägre arvode för enklare undersökningar och behandlingar. Åtgärder som är särskilt tids- eller kostnadskrävande ersätts med ett högre, särskilt arvode.

Normalarvodet är ett enhetligt arvode för den huvudsakliga delen av behandlingarna i verksamheten. Normalarvodet baseras på beräknade mottagningskostnader och årlig besöksvolym i *fysioterapeutisk* verksamhet. Enkelt arvode är ett lägre arvode för enklare undersökningar och behandlingar. Åtgärder som är särskilt tids- eller kostnadskrävande ersätts med ett högre, särskilt arvode.

17 §¹⁴

Om det till en *sjukgymnast* och vikarie i dennes verksamhet under ett kalenderår har lämnats *sjukgymnastik-ersättning* med ett belopp som motsvarar ersättningen för en full årsarbetstid, lämnas där- efter ersättning med reducerade belopp. Reducerad ersättning lämnas högst till ett belopp som motsvarar en halv årsarbetstid (ersättningstak). Om *sjukgymnasten* inte

Om det till en *fysioterapeut* och vikarie i dennes verksamhet under ett kalenderår har lämnats *fysioterapi-ersättning* med ett belopp som motsvarar ersättningen för en full årsarbetstid, lämnas där- efter ersättning med reducerade belopp. Reducerad ersättning lämnas högst till ett belopp som motsvarar en halv årsarbetstid (ersättningstak). Om *fysioterapeuten* inte

¹⁴ Senaste lydelse 1995:838.

bedriver verksamheten på heltid reduceras årsersättningen och ersättningstaket i skälig omfattning.

Bestämmelserna i första stycket hindrar inte *sjukgymnasten* att ge *sjukgymnastik* mot patientavgift.

bedriver verksamheten på heltid reduceras årsersättningen och ersättningstaket i skälig omfattning.

Bestämmelserna i första stycket hindrar inte *fysioterapeuten* att ge *fysioterapi* mot patientavgift.

18 §

En *sjukgymnast* som bedriver verksamhet mot ersättning enligt denna lag får inte ge *sjukgymnastik* mot högre arvode än som följer av lagen eller en verkställighetsföreskrift.

En *fysioterapeut* som bedriver verksamhet mot ersättning enligt denna lag får inte ge *fysioterapi* mot högre arvode än som följer av lagen eller en verkställighetsföreskrift.

19 §¹⁵

Ett landsting är inte skyldigt att betala *sjukgymnastikersättning* innan samverkansavtal har ingåtts.

Om en *sjukgymnast* har fått ersättning med för högt belopp, får landstinget återkräva det belopp som felaktigt har utbetalats. Landstinget får i sådant fall i stället avräkna beloppet från annan fordran från *sjukgymnasten* på *sjukgymnastikersättning*.

Om en *sjukgymnast* trots påminnelser vid upprepade

Ett landsting är inte skyldigt att betala *fysioterapiersättning* innan samverkansavtal har ingåtts.

Om en *fysioterapeut* har fått ersättning med för högt belopp, får landstinget återkräva det belopp som felaktigt har utbetalats. Landstinget får i sådant fall i stället avräkna beloppet från annan fordran från *fysioterapeuten* på *fysioterapiersättning*.

Om en *fysioterapeut* trots påminnelser vid upprepade

¹⁵ Senaste lydelse 2009:80.

tillfällen eller annars i väsentlig utsträckning begär *sjukgymnast* ersättning med för höga belopp eller på annat felaktigt sätt, får landstinget sätta ned den samlade *sjukgymnast* ersättning som begärs för viss tid till skäligt belopp.

tillfällen eller annars i väsentlig utsträckning begär *fysioterapi* ersättning med för höga belopp eller på annat felaktigt sätt, får landstinget sätta ned den samlade *fysioterapi* ersättning som begärs för viss tid till skäligt belopp.

20 §¹⁶

Till en *sjukgymnast* som etablerar sig på en ort inom ett särskilt stödområde ska arvoden enligt 15 § lämnas med tjugo procents förhöjning.

Arvodeshöjning enligt första stycket ska betalas av landstinget. Efter två år från etableringen ska höjningen minskas med fem procentenheter årligen ner till fem procent.

Till en *sjukgymnast* som har sin verksamhet inom ett särskilt stödområde ska landstinget lämna särskild ersättning för telefonkonsultationer och behandlingsmässigt motiverade hembesök.

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka områden som ska anses som särskilda stödområden enligt denna paragraf.

22 §¹⁷

För *sjukgymnastik* som ges av en *sjukgymnast* som får ersättning enligt denna lag får

Till en *fysioterapeut* som har sin verksamhet inom ett särskilt stödområde ska landstinget lämna särskild ersättning för telefonkonsultationer och behandlingsmässigt motiverade hembesök.

För *fysioterapi* som ges av en *fysioterapeut* som får ersättning enligt denna lag får

¹⁶ Senaste lydelse 2009:80.

¹⁷ Senaste lydelse 1997:436.

patienten avkrävas en patientavgift, om inte något annat är särskilt föreskrivet. Patientavgift får tas ut med högst samma belopp som en patient betalar för motsvarande *sjukgymnastik* hos landstinget.

Om *sjukgymnasten* tar ut en lägre patientavgift än vad som är medgivet enligt första stycket *skall* detta inte påverka den del av *sjukgymnastikersättningen* som betalas av landstinget.

Om patientavgiften skulle överstiga det arvode som lämnas för vården, *skall* mellanskillnaden betalas till landstinget.

patienten avkrävas en patientavgift, om inte något annat är särskilt föreskrivet. Patientavgift får tas ut med högst samma belopp som en patient betalar för motsvarande *fysioterapi* hos landstinget.

Om *fysioterapeuten* tar ut en lägre patientavgift än vad som är medgivet enligt första stycket *ska* detta inte påverka den del av *fysioterapiersättningen* som betalas av landstinget.

Om patientavgiften skulle överstiga det arvode som lämnas för vården, *ska* mellanskillnaden betalas till landstinget.

24 §

Uppkommer kostnad med anledning av att en patient uteblivit från avtalat *sjukgymnastbesök*, får patientavgift ändå tas ut av patienten. Bestämmelserna i 23 § befriar inte patienten från avgift enligt denna bestämmelse.

Uppkommer kostnad med anledning av att en patient uteblivit från avtalat *fysioterapeutbesök*, får patientavgift ändå tas ut av patienten. Bestämmelserna i 23 § befriar inte patienten från avgift enligt denna bestämmelse.

25 §¹⁸

En *sjukgymnast* som begär *sjukgymnastikersättning* enligt denna lag ska medverka till att

En *fysioterapeut* som begär *fysioterapiersättning* enligt denna lag ska medverka till att

¹⁸ Senaste lydelse 2009:80.

den egna verksamheten kan följas upp och utvärderas. *Sjukgymnasten* ska årligen till landstinget lämna en redovisning med uppgifter om mottagningens personal och medicintekniska utrustning samt om utförda behandlingsåtgärder och antalet patientbesök.

Sjukgymnasten ska på begäran av landstinget lämna upplysningar och visa upp patientjournal samt övrigt material som rör behandling av en patient och som behövs för kontroll av begärd *sjukgymnastikersättning*.

den egna verksamheten kan följas upp och utvärderas. *Fysioterapeuten* ska årligen till landstinget lämna en redovisning med uppgifter om mottagningens personal och medicintekniska utrustning samt om utförda behandlingsåtgärder och antalet patientbesök.

Fysioterapeuten ska på begäran av landstinget lämna upplysningar och visa upp patientjournal samt övrigt material som rör behandling av en patient och som behövs för kontroll av begärd *fysioterapiersättning*.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

2. Vid tillämpningen av denna lag och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska sjukgymnast jämföras med fysioterapeut och sjukgymnastik jämföras med fysioterapi.

3. En sjukgymnast som enligt övergångsbestämmelser till denna lag har rätt till ersättning enligt lagen ska även i fortsättningen kunna få sådan ersättning även om han eller hon får legitimation som fysioterapeut.

1.4 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 28 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 kap.

1 §¹

Sekretess gäller hos Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och domstol för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ärende enligt lagstiftningen om

1. allmän försäkring,
2. allmän pension,
3. arbetsskadeförsäkring,
4. handikappersättning och vårdbidrag,
5. statligt tandvårdsstöd,
6. läkarvårdsersättning,
7. ersättning för sjuk- 7. ersättning för fysioterapi, gymnastik,
8. jämställdhetsbonus,
9. annan ekonomisk förmån för enskild, eller
10. särskild sjukförsäkringsavgift.

Motsvarande sekretess gäller hos en annan myndighet som har till uppgift att handlägga ärenden enligt den lagstiftning som anges i första stycket. För en myndighet som anges i 14 § gäller dock bestämmelserna där.

Sekretess gäller hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten även i verksamhet som avser registrering av enskilda för uppgift om en enskilds personliga förhållanden som myndigheten fått från Migrationsverket, om det kan antas att den

¹ Senaste lydelse 2009:1017.

enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

Första och andra styckena gäller inte om annat följer av 3 §.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för uppgifter i ärenden där handlingarna omhändertagits för arkivering före ikraftträdandet.

1.5 Förslag till lag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 1 § patientsäkerhetslagen (2010:659) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

4 kap.

1 §

Den som i enlighet med vad som anges i nedanstående tabell har avlagt högskoleexamen eller har gått igenom utbildning och som, i förekommande fall, fullgjort praktisk tjänstgöring ska efter ansökan få legitimation för yrket.

Legitimation får inte meddelas om förhållandena är sådana att legitimationen skulle ha återkallats enligt bestämmelserna i 8 kap. om sökanden hade varit legitimerad.

En legitimerad psykoterapeut ska i samband med sin yrkesutövning ange sin grundutbildning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i de fall som anges i tabellen meddela föreskrifter om vilken utbildning och praktisk tjänstgöring som krävs för att få legitimation.

Yrke/Yrkestitel	Utbildning	Praktisk tjänstgöring
1. apotekare	apotekarexamen	
2. arbetsterapeut	arbetsterapeutexamen	
3. audionom	audionomexamen	
4. barnmorska	barnmorskeexamen	
5. biomedicinsk analytiker	biomedicinsk analytikerexamen	
6. dietist	dietistexamen	
7. kiropraktor	enligt föreskrifter	enligt föreskrifter
8. logoped	logopedexamen	
9. läkare	läkarexamen	enligt föreskrifter

10. naprapat	enligt föreskrifter	enligt föreskrifter
11. optiker	optikerexamen	
12. ortopedingenjör	ortopedingenjörs- examen	
13. psykolog	psykologexamen	enligt föreskrifter
14. psykoterapeut	psykoterapeut- examen	
15. receptarie	receptarieexamen	
16. röntgensjuk- sköterska	röntgensjuk- sköterskeexamen	
17. sjukgymnast	<i>sjukgymnastexamen</i>	
18. sjukhusfysiker	sjukhusfysikerexamen	
19. sjuksköterska	sjuksköterskeexamen	
20. tandhygienist	tandhygienistexamen	
21. tandläkare	tandläkareexamen	

Regeringen får meddela föreskrifter om att även andra utbildningar än dem som anges i tabellen ska ge rätt till legitimation.

Föreslagen lydelse

4 kap.

1 §

Den som i enlighet med vad som anges i nedanstående tabell har avlagt högskoleexamen eller har gått igenom utbildning och som, i förekommande fall, fullgjort praktisk tjänstgöring ska efter ansökan få legitimation för yrket.

Legitimation får inte meddelas om förhållandena är sådana att legitimationen skulle ha återkallats enligt bestämmelserna i 8 kap. om sökanden hade varit legitimerad.

En legitimerad psykoterapeut ska i samband med sin yrkesutövning ange sin grundutbildning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i de fall som anges i tabellen meddela föreskrifter om vilken

utbildning och praktisk tjänstgöring som krävs för att få legitimation.

Yrke/Yrkestitel	Utbildning	Praktisk tjänstgöring
1. apotekare	apotekarexamen	
2. arbetsterapeut	arbetsterapeutexamen	
3. audionom	audionomexamen	
4. barnmorska	barnmorskeexamen	
5. biomedicinsk analytiker	biomedicinsk analytikerexamen	
6. dietist	dietistexamen	
7. <i>fysioterapeut</i>	<i>fysioterapeutexamen</i>	
8. kiropraktor	enligt föreskrifter	enligt föreskrifter
9. logoped	logopedexamen	
10. läkare	läkarexamen	enligt föreskrifter
11. naprapat	enligt föreskrifter	enligt föreskrifter
12. optiker	optikerexamen	
13. ortopedingenjör	ortopedingenjörs-examen	
14. psykolog	psykologexamen	enligt föreskrifter
15. psykoterapeut	psykoterapeut-examen	
16. receptarie	receptarieexamen	
17. röntgensjuk-sköterska	röntgensjuk-sköterskeexamen	
18. sjukhusfysiker	sjukhusfysikerexamen	
19. sjuksköterska	sjuksköterskeexamen	
20. tandhygienist	tandhygienistexamen	
21. tandläkare	tandläkarexamen	

Regeringen får meddela föreskrifter om att även andra utbildningar än dem som anges i tabellen ska ge rätt till legitimation.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

2. Ansökningar om legitimation som sjukgymnast som har kommit in till Socialstyrelsen före den 1 januari 2014 men ännu inte avgjorts ska gälla som ansökningar om legitimation som fysioterapeut.

3. I fråga om legitimerade sjukgymnaster och i fråga om yrkestiteln sjukgymnast ska äldre bestämmelser gälla även fortsättningsvis.

2 Bakgrund

Sjukgymnastyrket är sedan länge ett reglerat yrke i Sverige och titeln sjukgymnast är en skyddad yrkestitel. Det innebär att titeln endast får användas av den som har legitimation för yrket.

I samband med att regeringen tillsatte utredningen Trygghet och säkerhet för individen – behörighet för personal inom hälso- och sjukvård och socialtjänst (S2009:2), Behörighetsutredningen, framställde Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund (LSR) en begäran om att den skyddade titeln för yrket skulle ändras till fysioterapeut. Som skäl för det angav LSR att den internationellt mest vedertagna yrkestiteln för kåren är fysioterapeut och av patientsäkerhetsskäl bör Sverige också använda denna titel. Behörighetsutredningens bedömning i betänkandet Kompetens och ansvar (SOU 2010:65) var däremot att titeln inte skulle ändras med hänsyn till risken för förväxling med andra yrkesbeteckningar som innehåller ordet ”terapeut” och för att titeln fysioterapeut också används av dem som behandlar djur. LSR har både i remissvar och i andra sammanhang vidhållit och utvecklat sin begäran om ändring av titelskyddet. Remissinstanserna har haft skilda uppfattningar i frågan, men flera uttalade sig för en ändring av titeln till fysioterapeut.

Vid en sammanvägd bedömning finns övervägande skäl att införa titelskydd för fysioterapeut och att samtidigt behålla titelskyddet för sjukgymnast, så länge det finns verksamma sjukgymnaster som använder titeln sjukgymnast.

3 Sjukgymnastyrket

3.1 Sjukgymnastyrkets utveckling i Sverige

Sjukgymnastik har funnits sedan tidigt 1800-tal i Sverige. Pehr Henrik Ling grundade 1813 Gymnastiska centralinstitutet (GCI), en statlig institution som utbildade sjukgymnaster efter dåtidens forskningsrön. De svenska sjukgymnasterna var män som tillhörde samhällets övre sociala skikt, ofta officerare, och titeln var gymnastikdirektör.

På 1830-talet uppstod en konflikt med läkarna, främst med ortopederna, som löstes 1864 genom att GCI fick ensamrätt att utbilda sjukgymnaster. Samma år öppnade också en sjukgymnastikutbildning för kvinnor, vilket var en av de första yrkesutbildningarna i Sverige för kvinnor.

Sjukgymnast som ny yrkesbenämning etablerades i slutet av 1800-talet och sjukgymnaster fick år 1887 legitimation, som en av de första yrkesgrupperna. Det var emellertid först 1977 som sjukgymnastutbildningen fick högskolestatus. Idag är sjukgymnastutbildningen en högskoleutbildning som omfattar 180 högskolepoäng och finns på flera orter.

Kunskapsområdet kännetecknas i dag av synen på människan som fysisk, psykisk, social och existentiell helhet.²³ I centrum för kunskapen står förståelse av kroppens rörelse och funktion som grund för hälsa med utgångspunkt tagen i att det inom

²³ Sjukgymnastik som vetenskap och profession (Skrift från LSR, december. 2009), s. 10.

människan själv finns resurser i form av helande och läkande krafter.²⁴

3.2 Sjukgymnaster i Sverige idag

I Sverige finns det ca 16 000 legitimerade sjukgymnaster i yrkesverksam ålder. Enligt SCB har drygt 12 300 personer tjänster där de arbetar som legitimerad sjukgymnast. Andra kan vara verksamma som verksamhetschefer, inom administration eller "hälsobranschen" i stort, alternativt har de helt bytt bana. Sjukgymnaster verkar inom många samhällssektorer, inom hälso- och sjukvården, i folkhälsoarbete och på olika myndigheter. Det hälsofrämjande arbetet innefattar folkhälsoarbete i vid mening, både inom och utom hälso- och sjukvården. Exempel på hälsofrämjande arbete är undervisning rörande hälso- och levnadsvanor i skola, arbete och fritid, undervisning i kropps- och rörelsemedvetande, stresshantering och avspänning samt fysisk aktivitet och motion.

De största målgrupperna som sjukgymnaster behandlar inom hälso- och sjukvården är personer med hjärt- och kärlsjukdomar, lungsjukdomar, neurologiska sjukdomar, psykiska sjukdomar, reumatologiska sjukdomar, psykiska sjukdomar och tumörsjukdomar. Andra stora grupper är personer med långvarig smärta, övervikt och fysisk inaktivitet samt med olika skador som exempelvis idrotts- och motionsskador. Sjukgymnastisk behandling inriktas specifikt mot funktionsnedsättningar i andnings- och cirkulationssystemet, neuromuskuloskelettala system och mot psykiska och psykosomatiska problem.

Idag har LSR nästan 1 700 medlemmar som är företagare²⁵. År 2011 fick 1 536 sjukgymnaster ersättning enligt nationella taxan.²⁶ Någon tillförlitlig sammanställning över sjukgymnaster

²⁴ A.a. sid 10.

²⁵ Enligt uppgift från LSR, november 2012.

²⁶ Privata läkare och sjukgymnaster i öppen vård med ersättning enligt nationell taxa 2011, (Sveriges Kommuner och Landsting).

som är verksamma enligt andra avtal finns inte, men uppskattningsvis finns ca 2 000 företag inom sjukgymnastik 2012.

Sjukgymnaster är också verksamma inom djursjukvården. Enligt lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård krävs ett godkännande från Jordbruksverket för verksamhet inom djursjukvården. För att godkännas krävs förutom legitimation som sjukgymnast också fullgjord tilläggsutbildning. Sådan utbildning anordnas av Sveriges lantbruksuniversitet. Jordbruksverket hade vid årsskiftet 2012/13 godkänt 46 legitimerade sjukgymnaster för arbete inom djurens hälso- och sjukvård.

3.3 Titeln för sjukgymnaster – internationellt

Sjukgymnasterna är till antalet en av de största professionerna inom hälso- och sjukvården i Sverige och västvärlden, näst efter läkare och sjuksköterskor. Den internationella benämningen av kunskapsområdet är fysioterapi. Fysioterapeut är också den internationellt mest använda titeln som har titelskydd i flest länder. Bara två länder, Island och Sverige, använder titeln sjukgymnast.

Enligt World Confederation for Physical Therapy (WCPT), som är sjukgymnasternas internationella paraplyorganisation, är titeln fysioterapeut skyddad i 91 av 106 medlemsländer. Titeln kinesiolog används i 7 länder och 2 länder, Sverige och Island, använder titeln sjukgymnast. I de nordiska länderna är fysioterapeut skyddad i Norge, Danmark och Finland.

I Norge ändrades titeln för yrkeskåren 1969 till fysioterapeut. Den tidigare titeln sjukgymnast behölls som skyddad yrkestitel under en längre övergångsperiod fram till år 2000.

I Tyskland genomfördes en motsvarande ändring 1994, men där valde man att behålla titelskyddet också fortsättningsvis för sjukgymnast (Krankengymnast).

År 1994 ändrade också Finland titel på yrkeskåren till fysioterapeut.

3.4 Titel för sjukgymnaster i Sverige

I Sverige är professionens benämning på sitt yrke av tradition sjukgymnast, vilket är en skyddad yrkestitel enligt patientsäkerhetslagen (2010:659). Sedan 1950-talet har det dock förts en debatt inom kåren om att ändra yrkesbenämningen till det internationellt mer gångbara fysioterapeut. Under tiden har också benämningen fysioterapeut blivit allt mer spridd i samhället och mer etablerad i hälso- och sjukvård och högskola.

Förbundet har både på sin kongress 2008 och i en enkät till medlemmarna våren 2011 fått resultatet att en majoritet av medlemmarna föredrar yrkestiteln fysioterapeut. LSR:s kongress tog den 18 november 2012 ställning för att professionen bör heta fysioterapeut. Beslutet togs med kvalificerad majoritet.

Sjukgymnaster som är verksamma inom djurens hälso- och sjukvård använder redan idag titeln fysioterapeut eller sammansättningar med t.ex. häst eller hund såsom hundfysioterapeut eller hästfysioterapeut. De är dock inte reglerade yrken inom djurens hälso- och sjukvård, och omfattas inte av de titlar som skyddas enligt lagstiftningen för området, se vidare avsnitt 4.

4 Gällande rätt

4.1 Generella bestämmelser om legitimation och skyddad yrkestitel

I 4 kap. 1 § patientsäkerhetslagen (2010:659), förkortad PSL, anges de 21 yrken som idag är legitimationsyrken inom hälso- och sjukvården samt vad som krävs för legitimation.

I 4 kap 3 § PSL föreskrivs att endast den som fått legitimation enligt 1 § eller 2 § får använda beteckningen legitimerad.

Enligt 4 kap. 5 § PSL får endast den som har legitimation för yrket eller genomgår föreskriven praktisk tjänstgöring använda en i 1 § angiven yrkestitel.

Av 4 kap. 6 § PSL framgår att på hälso- och sjukvårdens område får den som enligt 5 § saknar behörighet att använda en skyddad yrkestitel inte använda en titel som kan förväxlas med en sådan titel.

4.2 Legitimation och skyddad yrkestitel för sjukgymnaster

Sjukgymnast är enligt 4 kap. 1 § PSL ett legitimationsyrke med en skyddad titel enligt 5 och 6 §§ samma kapitel. För behörighet att få legitimation som sjukgymnast krävs att personen har avlagt högskoleexamen som sjukgymnast.

Även i patientsäkerhetsförordningen (2010:1369) finns vissa bestämmelser om legitimation som sjukgymnast.

4.3 Sjukgymnaster inom djurens hälso- och sjukvård

Av 3 kap. 6 § lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård framgår att den som har legitimation enligt PSL efter ansökan får godkännas för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka yrken som kan komma i fråga för godkännande och vilken utbildning eller praktisk erfarenhet som krävs för sådant godkännande. I 3 kap. 10 § förordningen (2009:1386) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård bemyndigas Jordbruksverket att meddela föreskrifter om vilka yrken som kan komma ifråga för godkännande och om krav tilläggsutbildning eller praktisk erfarenhet för sådant godkännande.

I 2 kap. 4 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2009:83) om behörigheter för djurhälsopersonal anges att en legitimerad sjukgymnast, som med godkänt resultat har genomgått en av Jordbruksverket godkänd tilläggsutbildning eller utländsk tilläggsutbildning som vid bedömning anses likvärdig, får efter ansökan hos Jordbruksverket godkännande för arbete inom djurens hälso- och sjukvård. Vidare anges i 2 kap. 4 a § nämnda föreskrifter att en i Sverige legitimerad sjukgymnast som av Jordbruksverket bedömts ha tillräcklig yrkeserfarenhet och kompetens får, efter ansökan som inkom till verket senast den 21 december 2011, godkännande för arbete inom djurens hälso- och sjukvård.

I 3 kap. 4 § lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård anges att den som saknar behörighet att använda en skyddad yrkestitel inte får använda sig av en titel som kan förväxlas med en sådan. Med skyddade yrkestitlar avses enligt denna paragraf titlarna för legitimerade veterinärer och djursjukskötare, men inte yrkesgrupper som behörighetsregleras genom ett godkännandeförfarande, t.ex. godkända sjukgymnaster, tandläkare och hovslagare.

4.4 Högskoleförordningen

I examensordningen, som utgör bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100), anges vad som krävs för att få sjukgymnastexamen. Enligt bilaga 2 krävs fullgjorda kursfordringar om 180 högskolepoäng och i beskrivningen av examen anges de mål, den kunskap, förståelse, färdighet, förmåga, värderingsförmåga och det förhållningssätt som krävs. Studenten ska också fullgöra ett självständigt arbete om minst 15 högskolepoäng. Förutom vad som anges i examensordningen ska också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i examensbeskrivningen.

4.5 Övriga författningar

Titeln sjukgymnast förekommer i ett flertal olika författningar, förutom dem som har nämnts ovan, se förslag till lagändringar i kap. 1. Förutom dem finns också ett antal förordningar där sjukgymnast förekommer.

4.6 Arjeplogavtalet

De nordiska länderna ingick 1981 en överenskommelse om en gemensam arbetsmarknad för vissa yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården och inom veterinärväsendet, också kallad Arjeplogavtalet. Överenskommelsen träffades mellan Sverige, Norge, Danmark och Finland och trädde i kraft 1983. Den nuvarande överenskommelsen omfattar också Island och harmoniserades med EES-avtalet 1994. Överenskommelsen omfattar 21 yrken inom hälso- och sjukvården samt veterinäryrket. I bilaga till överenskommelsen anges de yrkesgrupper som överenskommelsen omfattar, samt deras benämningar. I bilagan anges för Sveriges del sjukgymnast.

4.7 Direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer

Som alla reglerade yrken omfattas sjukgymnastyrket av bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer (direktivet)²⁷. Direktivet är på hälso- och sjukvårdens område införlivat i svensk rätt genom patientsäkerhetslagen (2010:569) och patientsäkerhetsförordningen (2010:1369) samt i Socialstyrelsens föreskrifter (2007:23) om erkännande av yrkeskvalifikationer inom hälso- och sjukvården.

Direktivets bestämmelser syftar till att underlätta den fria rörligheten för yrkesutövare inom EU. Enligt Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, FEUF, är ett av unionens mål att avskaffa hindren för fri rörlighet för personer och tjänster mellan medlemsstaterna. I FEUF föreskrivs att direktiv ska utfärdas som syftar till ömsesidigt erkännande av examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis. För medlemsstaternas medborgare innebär detta bl.a. rätt att utöva ett yrke som egenföretagare eller som anställd i en annan medlemsstat än den där de har skaffat sig sina yrkeskvalifikationer.

Yrkeskvalifikationerna prövas av den behöriga myndigheten i mottagarlandet. Sju yrken omfattas av automatiskt erkännande, vilket innebär att mottagarlandet måste godkänna en behörighetshandling som är giltig i den medlemsstat där den utfärdats. Fem av dem är hälso- och sjukvårdsyrken: läkare, sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare, barnmorska och apotekare. Övriga yrken prövas enligt den generella ordningen, vilken innebär att när det i en mottagande medlemsstat krävs bestämda yrkeskvalifikationer för tillträdet till eller utövandet av ett reglerat yrke, ska den behöriga myndigheten i den medlemsstaten ge sökande tillträde till yrket och rätt att utöva det på samma villkor som gäller för landets

²⁷ EUT L 255, 30.9.2005, s. 22 (Celex 32005L0036).

egna medborgare, om sökandena innehar det kompetensbevis eller bevis på formella kvalifikationer som krävs av en annan medlemsstat för tillträdet till eller utövandet av yrket inom dess territorium. Den mottagande medlemsstaten har rätt att ställa vissa krav på kompensationsåtgärder, om utbildningen avviker väsentligt från den där beviset på yrkeskvalifikationen utfärdats. Yrkeskvalifikationer för sjukgymnastyrket prövas enligt den s.k. generella ordningen.

5 Behörighetsutredningen

5.1 Utredningsuppdraget om sjukgymnasterna

Utredningsdirektiven

I direktiven Trygghet och säkerhet för individen – behörighet för personal inom hälso- och sjukvård och socialtjänst (dir. 2009:25) gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att bland annat utreda frågor om användningen av yrkestitlar inom hälso- och sjukvården och att se över bestämmelserna om skyddad yrkestitel.

I direktiven anges att som skyddet för yrkestiteln är utformat i dag finns möjligheter att erbjuda hälso- och sjukvårdstjänster eller liknande tjänster på ett vilseledande sätt. Exempelvis kan man marknadsföra sig som fysioterapeut utan att vara legitimerad sjukgymnast, och utan att ha den utbildning som krävs för sjukgymnaster. Socialstyrelsen har gjort bedömningen att dess tillsynsansvar inte omfattar dessa tjänster och styrelsen ingriper inte mot sådan tjänsteutövning i sin tillsyn. Socialstyrelsen har dock möjlighet att göra polisanmälan om den får kännedom om att hälso- och sjukvårdspersonal är skäligen misstänkt för att i yrkesutövningen ha begått ett brott för vilket fängelse är föreskrivet, om inte HSAN har gjort sådan anmälan.

Regeringen uttalade i direktiven att den ansåg det som otillfredsställande att de som erbjuder allmänheten hälso- och sjukvårdsliknande tjänster inte kontrolleras i större utsträckning.

Utredaren fick därför i uppdrag att se över bestämmelserna om skyddad yrkestitel och gränssnittet mot sådana tjänster som ligger hälso- och sjukvården nära.

Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbunds (LSR) framställan

Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund (LSR) framförde till utredningen att yrkestiteln bör ändras till fysioterapeut, och att den också bör bli skyddad yrkestitel. Som skäl för detta anförde LSR patientsäkerhetsskäl. Titlarna sjukgymnast och fysioterapeut används idag parallellt och är förväxlingsbara, vilket är förvirrande för patienter och allmänhet. Den internationellt mest vedertagna yrkestiteln för kåren är fysioterapeut och också av det skälet och med den ökade rörligheten av såväl patienter som personal bör fysioterapeut bli yrkestitel för kåren också i Sverige. Sjukgymnast bör dock fortsätta vara skyddad yrkestitel, också det av patientsäkerhetsskäl.

5.2 Utredningens överväganden

Behörighetsutredningens bedömning var att den skyddade yrkestiteln sjukgymnast inte bör ersättas med fysioterapeut. Utredningen redovisade följande skäl för sitt ställningstagande.

Att en grupp legitimerade yrkesutövare vill byta ut den skyddade yrkestiteln mot en annan har såvitt utredningen erfarit inte tidigare förekommit. Den omständigheten att en titel är skyddad i våra grannländer och motsvarar en titel som är vedertagen internationellt kan vara ett skäl för att välja den. Fysioterapeut är dock en titel som idag används av andra än sjukgymnaster och i många fall kan anses inarbetad för den verksamheten. Det måste därför enligt utredningens mening finnas starka skäl för att förbehålla sjukgymnasterna titeln fysioterapeut. De allra flesta yrkesutövare använder titeln

sjukgymnast. En stor del av de problem med skyddade yrkestitlar som framförts till utredningen har rört olika former av förväxling med terapeut. Den omständigheten bör enligt utredningens mening beaktas när man funderar över andra eller nya titlar för att undvika sådana problem även för andra legitimationsyrken.

Utredningen anförde vidare att fysioterapeut är en titel som används både av de som behandlar människor och de som behandlar djur, t.ex. hästar och hundar. Många som använder titeln är sjukgymnaster, men det finns också yrkesutövare med annan utbildning.

Utredningen ansåg mot bakgrund av dagens användning av titeln fysioterapeut, och den förväxlingsrisk som finns när det gäller terapeut, att den skyddade yrkestiteln sjukgymnast inte bör ersättas med fysioterapeut. En sådan förändring skulle också, enligt utredningen, innebära att titeln sjukgymnast, efter en övergångsperiod, skulle kunna användas av envar vilket skulle försvåra för patienter och konsumenter att bedöma vem som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen och vem som inte gör det.

5.3 Remissinstansernas svar

Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbunds (LSR) remissvar

Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund (LSR) ansåg att såväl titeln sjukgymnast som fysioterapeut ska förbehållas legitimerade sjukgymnaster och att det finns starka skäl för en ändring av yrkestiteln till fysioterapeut. Det starkaste skälet för detta är patientsäkerhetsskäl, inte minst mot bakgrund av den ökade internationella rörligheten av såväl patienter som personal.

Den vanligaste internationella yrkestiteln för sjukgymnast är fysioterapeut. I Norge, Danmark och Finland, liksom i så gott som alla övriga europeiska länder, är yrkestiteln fysioterapeut. Med tanke på den ökande gränsöverskridande hälso- och sjukvården inom EU är det enligt LSR ett växande problem ur

patientsäkerhetsperspektiv om yrkestiteln fysioterapeut inte är skyddad i Sverige.

Det förekommer att fysioterapeut används i hälso- och sjukvården. Det finns en risk för förväxling mellan titlarna, vilket utgör en patientsäkerhetsrisk. Det är omöjligt för allmänheten att bedöma kompetensen hos en person som annonserar sig som fysioterapeut. Alltför många personer som saknar sjukgymnastutbildning använder sig av titeln fysioterapeut. Det blir därmed allt svårare att skydda denna titel, ju längre man skjuter problemet på framtiden. Enligt LSR bör därför båda titlarna skyddas och vara förbehållna dem med sjukgymnastutbildning.

LSR har i olika sammanhang vidhållit sin begäran om att titeln fysioterapeut bör skyddas. LSR har också lämnat in ett kompletterande remissvar och ytterligare underlag till Socialdepartementet, där LSR framför argumenten ovan samt menar att utredningens underlag var ofullständigt och att dess slutsats därför blev felaktig.

Övriga remissinstanser

Totalt har 14 instanser yttrat sig om utredningens bedömning att inte ersätta titeln sjukgymnast med fysioterapeut. Tre av de sju universiteten och högskolorna som yttrat sig anser i motsats till utredningen att ett namnbyte bör göras, medan *Sveriges Kommuner och Landsting* och fem landsting delar utredningens bedömning.

Bland de skäl som universiteten och högskolorna framför anges att det är viktigt och till och med nödvändigt ur ett nordiskt och internationellt perspektiv att titeln ändras till fysioterapeut, eftersom det är det vedertagna begreppet internationellt. Några remissinstanser betonar att det är viktigt att om förändringen görs, bör det förtydligas samt regleras att benämningen fysioterapeut är förbehållet yrkesgruppen tidigare sjukgymnaster. *Karolinska Institutet (KI)* anser att det är viktigt ur ett nordiskt och internationellt perspektiv att ett namnbyte

till fysioterapeut genomförs, även om det kan innebära vissa svårigheter.

Utöver remissinstanserna har företrädare för samtliga sjukgymnastutbildningar inkommit med ett svar. I svaret anförts att det är viktigt att titeln fysioterapeut blir skyddad yrkestitel för sjukgymnasterna. Vidare anförts att de nordiska utbildningarna sedan länge har använt titeln fysioterapeut och att yrkesbenämningen fysioterapeut bättre speglar dagens utbildning och den yrkesroll de studerande förbereds för.

6 Fysioterapeut blir ny skyddad yrkestitel

Förslag: Fysioterapeut blir ny benämning på sjukgymnasternas yrkeskår och skyddad yrkestitel enligt patientsäkerhetslagen. Följdändringar i ytterligare några andra lagar föreslås också.

Skälen för förslaget: Som redovisats i kapitel 5, gjorde Behörighetsutredningen bedömningen att titeln sjukgymnast inte borde bytas ut mot titeln fysioterapeut. Som ett skäl mot att ersätta titeln sjukgymnast med fysioterapeut anförde utredningen att det finns en förväxlingsrisk i förhållande till övriga yrken där "terapeut" ingår. Inom det område där psykoterapeuter är verksamma kan det finnas en förväxlingsrisk mellan legitimerad psykoterapeut och andra liknande titlar som saknar skydd och reglerad utbildning, som exempelvis "samtalsterapeut". Inom sjukgymnastikområdet bedöms inte motsvarande risk för förväxling finnas. De andra stora grupperna av yrkesutövare som erbjuder behandling av rörelseorganen, naprapater och kiropraktorer, är legitimationsyrken och har därmed skyddade yrkestitlar. Av remissvaren har inte heller framkommit att det är något som bedöms vara en fara. Bedömningen är därför att detta förhållande inte bör utgöra ett skäl för att inte genomföra förslaget.

Behörighetsutredningen ansåg även att det faktum att titeln fysioterapeut används av sjukgymnaster som är verksamma inom djurens hälso- och sjukvård kunde skapa problem. I lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård anges i 3 kap. 4 § att den som saknar behörighet att använda en skyddad yrkestitel inte får använda sig av en titel som kan förväxlas med en sådan. Med skyddade yrkestitlar avses enligt denna paragraf legitimerade veterinärer och djursjukskötare, men inte de yrkesgrupper som behörighetsregleras genom ett godkännandeförfarande, t.ex. godkända sjukgymnaster, tandläkare och hovslagare. Detta innebär att det i princip inte finns något enligt vare sig patientsäkerhetslagen (2010:659), förkortad PSL, eller lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård som hindrar en person som kallar sig för t.ex. hundfysioterapeut att fortsätta använda denna titel inom djursjukvården även efter det att titeln sjukgymnast ersatts av fysioterapeut. Eftersom humansjukvården och djursjukvården utgör olika sektorer, är bedömningen att titelskyddet för fysioterapeuter inom humansjukvården inte kommer att leda till förväxling i en sådan omfattning att förslaget inte bör genomföras.

Av remissvaren på Behörighetsutredningens förslag framgår att vissa universitet och högskolor som lämnat synpunkter anser att titeln bör ändras. Skälen som remissinstanserna redovisar är att ett utvidgat titelskydd leder till ökad tydlighet för sjukvård och allmänhet och att det är viktigt ur ett nordiskt och internationellt perspektiv att fysioterapeut blir skyddad yrkestitel. Det har också framförts att den vetenskapliga utvecklingen och en mer uttalad styrning mot en hälsofrämjande hälso- och sjukvård har gjort att begreppen fysioterapi och fysioterapeut bättre speglar professionens samlade uppdrag. Vidare har företrädare för utbildningarna anfört att yrkesbenämningen fysioterapeut bättre speglar dagens utbildning och den yrkesroll de studerande förbereds för. Huvudmän och andra representanter för hälso- och sjukvården

har inte presenterat några skäl emot att införa ett titelskydd för fysioterapeut i sina remissvar.

Ytterligare ett argument som framförts av remissinstanserna är att regeringen idag gör satsningar på hälso- och sjukvårdens område för att betona fokus på hälsa, snarare än sjukdom. Att på sikt utmönstra titeln sjukgymnast och ersätta den med titeln fysioterapeut ligger väl i linje med denna utveckling.

Internationella förhållanden får en allt större betydelse för frågor som rör hälso- och sjukvårdspersonal. I Sverige finns relativt få reglerade yrken, men de flesta av dem är hälso- och sjukvårdsyrken. Det får därför särskild betydelse hur bestämmelserna om behörighet för dessa grupper utformas. Den internationellt mest använda titeln för yrkeskåren sjukgymnaster är sedan länge fysioterapeut. Även i Sverige har fysioterapeut blivit alltmer etablerad och använd, bland annat används fysioterapeut redan idag av en del lärosäten och i hälso- och sjukvården. Denna utveckling har lett till att det finns en risk för oklarhet för patienter och allmänhet om vilken titel som gäller för yrkeskåren och vilken utbildning som yrkesutövare i gruppen har. Utvecklingen inom EU, att på olika sätt främja rörligheten på den inre marknaden, talar för en enkel och tydlig reglering av yrken. Erkännande av yrkeskvalifikationer som sjukgymnast beslutas av de behöriga myndigheterna inom ramen för Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer²⁸, och en gemensam benämning är ett led i att förenkla för yrkesutövarna att verka i andra EU-länder. Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/24/EU av den 9 mars 2011 om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård (patientrörlighetsdirektivet)²⁹ bedöms medföra att det blir lättare för EU:s medborgare att ta del av vård i andra länder. Även av den anledningen bör titeln fysioterapeut, som är den vanligaste inom EU, vara skyddad i Sverige.

²⁸ EUT L 255, 30.9.2005, s. 22 (Celex 32005L0036).

²⁹ EUT L 88/45, 4.4.2011, s. 45, Celex 32011L0024.

Mot bakgrund av de skäl som redovisats ovan föreslås att PSL ändras på så sätt att titeln fysioterapeut skyddas som yrkestitel och blir den benämning som ska användas på yrkeskåren i första hand. Av patient- och konsumentssäkerhetsskäl bör skyddet för titeln sjukgymnast kvarstå så länge det finns verksamma sjukgymnaster som använder titeln sjukgymnast, se vidare avsnitt 8.

Från och med att ändringen träder i kraft, kommer den som genomgått föreskriven utbildning att kunna ansöka om legitimation som fysioterapeut hos Socialstyrelsen.

Följdändringar föreslås i fyra andra lagar, nämligen hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), lagen (1991:419) om resekostnadsersättning vid sjukresor, lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik samt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), se vidare i avsnitt 9.

Bilaga 2 (examensordningen) till högskoleförordningen (1993:100) bör också ändras så att sjukgymnastexamen benämns fysioterapeutexamen. Följdändringar bör även göras i en rad andra förordningar som rör sjukgymnaster.

7 Konsekvenser

Bedömning: Förslagen bedöms inte få några ekonomiska konsekvenser för statsbudgeten.

Förslagen bedöms få en mindre betydelse för Socialstyrelsens handläggning.

Förslagen bedöms få en begränsad betydelse för universitet och högskolor samt för Universitetskanslersämbetet och Universitets- och högskolerådet med anledning av att examensbenämningen ändras i bilaga 2 (examensordningen) till högskoleförordningen.

Förslagen bedöms få viss administrativ och ekonomisk betydelse för företag och näringsidkare för genomförande av namnbyte.

Förslagen bedöms få en mycket begränsad betydelse för Patent- och registreringsverkets handläggning.

Förslagen bedöms också påverka Jordbruksverket eftersom ändringar i myndighetens föreskrifter krävs.

Skälen för bedömningen

Konsekvenser för myndigheter

För Socialstyrelsens del bedöms förslagen endast medföra en mindre kostnadsökning för ett ökat antal ansökningar om legitimation som fysioterapeut. Socialstyrelsen kommer också

att behöva informera på sin hemsida och i sina kontakter med allmänheten och hälso- och sjukvården om den nya titeln.

För Patent- och registreringsverket (PRV) bedöms förslagen medföra en begränsad betydelse för handläggningen genom att flera näringsidkare kan behöva ändra det registrerade namnet på sin verksamhet. Enligt de uppgifter Socialdepartementet har tagit del av, uppskattas antalet företag med verksamhet som sjukgymnast till ca 1 700. Eftersom författningsändringarna inte innebär att samtliga sjukgymnaster tvingas byta sin firma när bestämmelserna träder i kraft bedöms att ökningen av antalet ansökningar till PRV kommer att vara begränsad.

För universitet och högskolor som ger utbildning som leder till sjukgymnastexamen bedöms ändringen också medföra en begränsad betydelse för att genomföra namnbytet i de dokument som rör utbildningen. Även för Universitetskanslersämbetet och Universitets- och högskolerådet bedöms ändringen medföra ett begränsat arbete.

Jordbruksverket bedöms behöva ändra i sina föreskrifter och Sveriges lantbruksuniversitet kan behöva göra följdändringar i sitt utbildningsmaterial för tilläggsutbildning i veterinärmedicin.

Sammanfattningsvis bedöms förslagen medföra mycket begränsade kostnader för berörda myndigheter, och kostnaderna bedöms rymmas inom ramen för befintliga anslag.

Konsekvenser för företag

Sjukgymnaster som driver egna företag berörs i viss utsträckning genom att de kan behöva ändra sina registrerade företagsnamn. Med tillgänglig statistik och uppgifter från LSR som grund beräknas antalet sjukgymnaster som är egna företagare vara cirka 1 700.

Eftersom titeln sjukgymnast kommer vara fortsatt skyddad yrkestitel parallellt med den nya titeln fysioterapeut kommer ett namnbyte inte vara vare sig tvingande eller brådskande. Förslaget kommer emellertid att innebära en tids inarbetning av den nya

benämningen. Den samlade bedömningen är dock att varken de ekonomiska eller administrativa konsekvenserna för företagen kommer att bli omfattande.

Övriga konsekvenser

Förslagen bedöms inte ha några miljö- eller jämställdhetsmässiga konsekvenser.

8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Samtliga författningsförslag träder i kraft den 1 januari 2014.

Övergångsbestämmelser införs med innebörd att legitimerade sjukgymnaster även fortsättningsvis ska kunna verka mot den nationella taxan och få ansvara för vissa uppgifter enligt hälso- och sjukvårdslagen. Vidare ska titeln sjukgymnast fortsätta att vara en skyddad yrkestitel. Ansökningar om legitimation som sjukgymnast som kommit in före ikraftträdandet ska gälla som ansökningar om legitimation som fysioterapeut. Resekostnadsersättning ska kunna lämnas för sjukgymnastik som avser tid före ikraftträdandet. Äldre bestämmelser om sekretess ska gälla för uppgifter i ärenden om ersättning för sjukgymnastik där handlingarna omhändertagits för arkivering före ikraftträdandet.

Bedömning: Övergångsbestämmelser bör även införas i de förordningar som behöver ändras med anledning av lagförslagen i denna promemoria.

Skälen för förslaget

Ikraftträdande

Författningsändringarna bör genomföras så snart som möjligt. Ändringarna föreslås därför träda i kraft den 1 januari 2014.

Övergångsbestämmelser

Skyddad yrkestitel

I patientsäkerhetslagen (2010:659) föreslås att yrkestiteln sjukgymnast ersätts av fysioterapeut i tabellen i 4 kap. 1 §. Bestämmelserna i 3 § samma kapitel om att beteckningen legitimerad endast får användas av den som fått legitimation samt bestämmelserna i 5 och 6 §§ om skyddad yrkestitel gäller därmed fortsättningsvis för fysioterapeuter.

En legitimerad sjukgymnast bör även efter lagändringarna kunna använda beteckningen legitimerad. Vidare är det angeläget att av patient- och konsumentssäkerhetsskäl skydda yrkestiteln sjukgymnast även fortsättningsvis, för att bl.a. förhindra att någon som inte är legitimerad sjukgymnast utger sig för att vara det. En övergångsbestämmelse med denna innebörd bör därför införas.

I lagen om ändring i patientsäkerhetslagen bör vidare införas en övergångsbestämmelse om att ansökningar om legitimation som sjukgymnast som kommer in till Socialstyrelsen före den 1 januari 2014 ska gälla som ansökningar om legitimation som fysioterapeut.

Rättigheter och skyldigheter för sjukgymnaster m.m.

Förslagen i promemorian innebär att det ska vara frivilligt för den som i dag har legitimation som sjukgymnast att ansöka om legitimation som fysioterapeut. Det kan vara så att i dag verksamma sjukgymnaster av olika skäl inte vill ändra sin titel

eller firma. För att möjliggöra för dessa personer att fortsätta verka som sjukgymnaster på samma sätt som nu bör övergångsbestämmelser införas i vissa av lagförslagen.

Lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik innehåller bestämmelser om vissa ersättningar till sjukgymnaster i privat verksamhet i den öppna hälso- och sjukvården. Lagen föreslås ändras på så sätt att "sjukgymnastik" och liknande ord ersätts av "fysioterapi" och andra motsvarande termer, dels i rubriken, dels i flertalet bestämmelser. Sjukgymnaster bör fortsatt kunna arbeta mot ersättning enligt lagen, dvs. mot den nationella taxan. Det föreslås därför en övergångsbestämmelse med innebörd att vid tillämpningen av lagen och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska sjukgymnast jämföras med fysioterapeut och sjukgymnastik jämföras med fysioterapi. Bestämmelsen medför bl.a. att sjukgymnaster kan omfattas av de ändringar av ersättningsbelopp som regeringen årligen beslutar om.

Enligt äldre övergångsbestämmelser till lagen om ersättning för sjukgymnastik kan en sjukgymnast som vid de tidigare lagändringarna var verksam mot ersättning enligt lagen ha rätt till fortsatt sådan ersättning, trots att de krav som gäller i dag inte är uppfyllda. En sjukgymnast som har rätt till ersättning med stöd av dessa äldre övergångsbestämmelser bör även fortsättningsvis kunna få sådan ersättning, även om han eller hon byter yrkestitel till fysioterapeut. Det föreslås därför en övergångsbestämmelse med den innebörden.

I hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) finns det bestämmelser om att sjukgymnaster har rätt att fullgöra vissa uppgifter som annars medicinskt ansvariga sjuksköterskor ansvarar för. En övergångsbestämmelse behövs som gör det möjligt för sjukgymnaster att fortsätta att fullgöra de aktuella uppgifterna.

I lagen (1992:419) om resekostnadsersättning vid sjukresor finns det bestämmelser om att sjukvårdshuvudmän ska lämna ersättning för resekostnader vid sjukgymnastik enligt lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik. Lagen (1992:419)

föreslås ändras på så sätt att ersättning i stället ska utgå vid fysioterapi. Enligt en föreslagen övergångsbestämmelse till lagen (1993:1652) ska sjukgymnastik jämföras med fysioterapi. Någon övergångsbestämmelse behövs därmed inte till ändringen i lagen (1992:419) när det gäller ersättning för resekostnader som avser tid efter ikraftträdandet. En övergångsbestämmelse behövs däremot för att säkerställa att patienter kan få resekostnadsersättning vid sjukgymnastik som utförts före ikraftträdandet.

Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

I 28 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen föreslås en ändring med innebörd att sekretess gäller hos bl.a. Försäkringskassan för vissa uppgifter i ärenden enligt lagstiftningen om ersättning för fysioterapi. Som framgår ovan ska sjukgymnastik jämföras med fysioterapi vid tillämpningen av lagen om ersättning för fysioterapi. Någon övergångsbestämmelse för uppgifter i ärenden om ersättning för sjukgymnastik som Försäkringskassan avgör efter ikraftträdandet behövs därför inte. För uppgifter i ärenden om sådan ersättning som redan är avgjorda och där handlingarna omhändertagits för arkivering före ikraftträdandet bör dock i förtydligande syfte införas en övergångsbestämmelse med innebörd att äldre föreskrifter om sekretess fortfarande gäller.

Förordningar

Övergångsbestämmelser bör införas även i förordningar om sjukgymnaster eller sjukgymnastik, där det behövs för att sjukgymnaster ska kunna utöva sitt yrke utan begränsningar även fortsättningsvis eller för att exempelvis viss ersättning ska kunna betalas ut för behandling som getts av sjukgymnaster.

9 Författningskommentar

9.1 Förslaget till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)

24 §

Ändringen i *andra stycket* är en följd av att fysioterapeut blir en ny skyddad yrkestitel enligt patientsäkerhetslagen (2010:659). I övrigt görs en språklig justering.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna

I *punkt 1* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2014.

Av *punkt 2* följer att sjukgymnaster även fortsättningsvis får åläggas det särskilda medicinska ansvar som enligt första stycket normalt innehas av sjuksköterskor.

Bestämmelserna behandlas i avsnitt 8.

9.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:419) om resekostnadsersättning vid sjukresor

1 §

I *fjärde stycket* görs ändringar som en konsekvens av att bl.a. rubriken till lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik ändras.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna

Av *punkt 1* framgår att lagen träder i kraft den 1 januari 2014.

Av *punkt 2* följer att sjukvårdshuvudmännen ska lämna ersättning för resekostnader vid sjukgymnastik som avser tid före den 1 januari 2014.

Bestämmelserna behandlas i avsnitt 8.

9.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik

1–5 a, 5 e, 5 f, 6–10, 14–20, 22, 24 och 25 §§

Paragraferna ändras på så sätt att termerna "sjukgymnast", "sjukgymnastik" och "sjukgymnastikersättning" ersätts av orden "fysioterapeut", "fysioterapi" respektive "fysioterapiersättning". Ändringarna är en följd av att fysioterapeut blir en ny skyddad yrkestitel enligt patientsäkerhetslagen (2010:659). I 5 a § görs även en redaktionell ändring. Vidare görs vissa smärre språkliga justeringar.

Paragraferna behandlas i avsnitt 6.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna

Enligt *punkt 1* träder lagen i kraft den 1 januari 2014.

Enligt *punkt 2* ska, vid tillämpningen av lagen och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen, sjukgymnast jämföras med fysioterapeut och sjukgymnastik med fysioterapi. Bestämmelsen innebär att sjukgymnaster kan vara verksamma mot den nationella taxan även fortsättningsvis.

En sjukgymnast kan, med stöd av äldre övergångsbestämmelser, ha rätt till ersättning enligt lagen trots att han eller hon exempelvis saknar samverkansavtal med landstinget. *Punkt 3* i de nu aktuella övergångsbestämmelserna innebär att det inte utgör något hinder för fortsatt rätt till ersättning att personen i fråga efter den 1 januari 2014 får legitimation som fysioterapeut.

Bestämmelserna behandlas i avsnitt 8.

9.4 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

28 kap. 1 §

Ändringen i *första stycket* 7 är en följd av att rubriken till lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik ändras på så sätt att ordet "sjukgymnastik" ersätts av "fysioterapi".

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna

Enligt *punkt 1* träder lagen i kraft den 1 januari 2014.

Av *punkt 2* följer att sekretessen enligt 28 kap. 1 § fortfarande gäller för uppgifter i ärenden enligt lagstiftningen om ersättning för sjukgymnastik som redan avgjorts vid ikraftträdandet och där handlingarna omhändertagits för arkivering.

Bestämmelserna behandlas i avsnitt 8.

9.5 Förslaget till lag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659)

4 kap. 1 §

Ändringen i tabellen i paragrafen innebär att en person som har avlagt fysioterapeutexamen efter ansökan ska få legitimation som fysioterapeut. Socialstyrelsen ska således inte längre utfärda legitimationer som sjukgymnast. Genom ändringar i examensordningen i högskoleförordningen (1993:100) ska sjukgymnastexamen byta namn till fysioterapeutexamen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna

Enligt *punkt 1* träder lagen i kraft den 1 januari 2014.

I *punkt 2* anges att ansökningar om legitimation som sjukgymnast, som har kommit in till Socialstyrelsen före ikraftträdandet men ännu inte avgjorts, ska gälla som ansökningar om legitimation som fysioterapeut.

Punkt 3 innebär att legitimerade sjukgymnaster får använda beteckningen legitimerad även fortsättningsvis samt att yrkestiteln sjukgymnast är fortsatt skyddad även efter den 1 januari 2014. Yrkestiteln sjukgymnast får endast användas av den som har legitimation för yrket. Förutom legitimerade sjukgymnaster får ingen heller i yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område använda en titel som kan förväxlas med sjukgymnast.

Bestämmelserna behandlas i avsnitt 8.

Departementsserien 2013

Kronologisk förteckning

1. På vägen till en grönare framtid – utmaningar och möjligheter.
Delutredning från Framtidskommissionen. SB.
2. Delaktighet i framtiden – utmaningar för jämställdhet, demokrati och integration.
Delutredning från Framtidskommissionen. SB.
3. Framtida utmaningar för sammanhållning och rättvisa.
Delutredning från Framtidskommissionen. SB.
4. Fysioterapeut
– ny skyddad yrkestitel för sjukgymnaster. S.

Departementsserien 2013

Systematisk förteckning

Statsrådsberedningen

På vägen till en grönare framtid – utmaningar och möjligheter.

Delutredning från Framtidskommissionen. [1]

Delaktighet i framtiden – utmaningar för jämställdhet, demokrati och integration.

Delutredning från Framtidskommissionen. [2]

Framtida utmaningar för sammanhållning och rättvisa.

Delutredning från Framtidskommissionen. [3]

Socialdepartementet

Fysioterapeut

– ny skyddad yrkestitel för sjukgymnaster. [4]